

Türk Parası Kıymetini Koruma Kapsamında Son Yapılan Türk Lirası İle Ödeme Yükümlülüğü Düzenlemesinin Uygulama Detayları

TPKK Türk Lirası İle Ödeme Yükümlülüğü

Dr. Murat KOÇ
Yeminli Mali Müşavir

1. Giriş :

Türk parasının kıymetini korumak amacıyla, Türk parasının yabancı paralar karşısındaki değerinin belirlenmesine, döviz ve döviz temsil eden belgelere (menkul değerler ve diğer sermaye piyasası araçları dahil) ilişkin tüm işlemler ile dövizlerin tasarruf ve idaresine, Türk parası ve Türk parasını temsil eden belgelerin (menkul değerler ve diğer sermaye piyasası araçları dahil) ithal ve ihracına, kıymetli maden, taş ve eşyalara ilişkin işlemlere, ihracata, ithalata, özelliği olan ihracat ve ithalata, görünmeyen işlemlere, sermaye hareketlerine ilişkin kambiyo işlemlerine ait düzenleyici, sınırlayıcı esaslar TÜRK PARASI KIYMETİNİ KORUMA HAKKINDA 32 SAYILI KARAR ile tayin ve tespit edilmiştir.

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Kararın 28. Maddesi gereğince Bu Kararı Hazine Müsteşarlığı'nın bağlı olduğu Bakanın yürüteceği hüküm altına alınmış ve Tespiti Bakanlığa bırakılan konularda da Hazine ve Maliye Bakanlığı Tebliğler ile düzenlenmiştir.

Bu kapsamda son olarak da; Hazine ve Maliye Bakanlığı Tarafından 19 Nisan 2022 tarihli ve 31814 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "[Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ \(Tebliğ No: 2008-32/34\)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ \(No: 2022-32/66\)](#)" ile de tüm ekonomik aktörleri etkileyen bir düzenleme yapılması yoluna gidilmiştir.

2. 19.NİSAN.2022'de Getirilen Değişikliğin Amacı ve Kapsamı:

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından, Türk parasının kıymetini koruma amacıyla oluşturulan kambiyo mevzuatının temel amacına uygun olacak şekilde, serbest piyasa koşulları çerçevesinde Türk Lirasının kullanımını önceliklendirmeye ve dolarizasyonla mücadeleye yönelik çalışmalar yapmaktadır. Bu kapsamda da dövize yönelimi ve döviz talebinin azaltılmasına yönelik düzenlemeler yapılmaktadır.

Nitekim Kur Korumalı Mevduat Uygulaması ve İhracatçıların İhracat Bedellerinin Yurda getirilmesi ve %40'ının İBKB'ye bağlanması zorunluluğu bu kapsamda yapılmış uygulamalar arasındadır.

Son olarak da 19 Nisan 2022 tarihinden geçerli olmak üzere; Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2008-32/34)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2022-32/66) ile Tebliğin; 8 inci maddesinin dokuzuncu fıkrasının ve on beşinci fıkrasında değişiklik yapılmıştır.

Tebliğin 8. Maddesi **Döviz Cinsinden ve Dövize Endekli Sözleşmeleri düzenlemekte, Türkiye'de yerleşik kişiler kendi aralarında ve diğer kişiler ile akdedecekleri sözleşme ve bunlara ilişkin ödemelerin hangi para cinsinden yapılacağı** belirlenmekte; zorunluluk kapsamında olanları ve istisna kapsamında olanları belirlemektedir.

Öncelikle yapılan değişikliğe bakacak olur isek;

Getirilen yeni düzenleme ile **Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2008-32/34)**'in "Döviz Cinsinden ve Döviz Endeksli Sözleşmeler" başlıklı 8 inci maddesinin 9 uncu fıkrasının sonuna "Ancak sözleşme konusu ödeme yükümlülüklerinin Türk parası cinsinden yerine getirilmesi ve kabul edilmesi zorunludur." cümlesi eklenmiştir.

Bu ekleme ile tebliğin yeni ve son hali;

"(9) Türkiye'de yerleşik kişilerin kendi aralarında akdedecekleri; taşıt satış sözleşmeleri dışında kalan menkul satış sözleşmelerinde sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırmaları mümkündür. (Ek cümle:RG-19/4/2022-31814) Ancak sözleşme konusu ödeme yükümlülüklerinin Türk parası cinsinden yerine getirilmesi ve kabul edilmesi zorunludur."

Halini almıştır.

Ayrıca, yine bu Tebliğ ile aynı Tebliğ maddesinin on beşinci fıkrasında yer alan "kararlaştırılması" ibaresi "kararlaştırılması, ödenmesi ve kabul edilmesi" şeklinde değiştirilmiştir.

Bu ekleme ile tebliğin 8. Maddesinin 15. fıkrasının yeni ve son hali;

"(15) On altıncı fıkra hükümleri saklı kalmak kaydıyla, kamu kurum ve kuruluşlarının veya Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketlerinin taraf olduğu gayrimenkul satış ve gayrimenkul kiralama dışında kalan sözleşmelerde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak (Değişik ibare:RG-19/4/2022-31814) kararlaştırılması, ödenmesi ve kabul edilmesi mümkündür."

Halini almıştır.

Bu son yapılan düzenleme ile gelinen aşamaya bakacak olur isek;

1. Eskiden beri gelmekte olan **taşıt satış sözleşmeleri döviz olarak değil TL düzenlenmesi zorunluluğu devam etmektedir**,

2. Menkul satış sözleşmelerinde sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırmaları mümkün olmaya devam etmektedir, (sözleşme düzenlenebilir ve TL karşılığı gösterilmek kaydı ile döviz cinsinden fatura düzenlenebilir)

3. Yalnız taşıt ve menkul satış sözleşmeleri ve işlemlerine ait **ödemelerin mutlak surette Türk Lirası olarak yapılmak zorunda olacaktır**,

4. **MENKUL kavramı**; en çok tartışılan kavram olup; **gayrimenkul tanımına girmeyen her türlü mal ve eşyayı kapsamaktadır**,

5. İs makineleri satış sözleşmeleri menkul satış kapsamında değerlendirilmektedir,

6. **TAŞIT kavramı; 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'na göre; karayolunda insan, hayvan ve yuk taşımaya yarayan motorlu ve motorsuz araçları kapsamaktadır.**

7. Tebliği ile getirilen düzenleme **04.2022** tarihinde yürürlüğe girdiğinden;

a. Bu tarihten önce yapılmış olan menkul satış sözleşmelerinin ifası kapsamında **04.2022 tarihi öncesinde dolaşıma girmiş bulunan döviz cinsinden kıymetli evraklar (çek, senet vb) kapsamındaki ödeme yükümlülüklerinin Türk parası cinsinden yerine getirilmesi ve kabul edilmesi şartının aranmayacak bunlar özelinde döviz cinsinden ödeme yapılabilecektir.**

b. **04.2022 tarihinden önce düzenlenmiş faturalar kapsamındaki ödeme** yükümlülüklerinin Türk parası cinsinden yerine getirilmesi ve kabul edilmesi şartının aranmayacak olup, bunlar özelinde döviz cinsinden ödeme yapılabilecektir,

c. **04.2022 tarihinden sonra düzenlenen döviz cinsinden sözleşmeler ve faturaların ödemeleri** mutlak surette Türk Lirası cinsinden yapılacaktır,

d. Borsa İstanbul A.Ş. Kıymetli Madenler ve Kıymetli Taşlar Piyasası'nda döviz cinsinden gerçekleştirilen kıymetli maden ve kıymetli taş alım satım işlemleri ile bu işlemlerin takası kapsamındaki ödeme yükümlülüklerinin Türk parası cinsinden yerine getirilmesi ve kabul edilmesi şartının aranmayacaktır,

e. Tebliğin 8'inci maddesinin diğer fıkralarında yer alan **menkul satış sözleşmeleri dışındaki sözleşmelere ilişkin ödeme yükümlülüklerinin Türk parası cinsinden kabul edilmesi ve yerine getirilmesine yönelik herhangi bir değişiklik yapılmadığının** ve mevcut istisnaların geçerliliğini devam ettirmektedir,

f. Kamu kurum ve kuruluşlarının veya Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketlerinin taraf olduğu gayrimenkul satış ve gayrimenkul kiralama dışında kalan sözleşmelerde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması, **ödenmesi ve kabul edilmesi** mümkün hale gelmiştir.

3. Tebliğ'e Aykırı Davranmanın Cezai Yaptırımı:

Tebliğ'e aykırılıklara ilişkin **Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında 1567 Sayılı Kanunun** 3 üncü maddesinin birinci fıkrası kapsamında 3.000-25.000 TL tutarında idari para cezası sözleşmenin her bir tarafı için ayrı ayrı olmak üzere uygulanacaktır.

Kabahatler Kanunu kapsamındaki yeniden değerlendirme oranları dikkate alındığında **2022 yılı** için güncel rakamlar, **14.300 TL ile 119.175 TL** arasında değişmektedir.

Dövizle veya dövize endeksli sözleşme yapma yasağına aykırılığın tekrarlanması halinde ise verilecek idari para cezası **iki kat olarak** hükmedilecektir.

Ayrıca hükmolunacak idari para cezasına kabahat tarihi ile tahsil tarihi arasındaki süre için 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun uyarınca gecikme zammı oranında para cezası ile tahsil olunmak üzere, gecikme faizi uygulanacaktır.

Ancak Tebliğ'e aykırılıklara ilişkin olarak Cumhuriyet Başsavcılıkları nezdinde işlem başlatılabildiğini için Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından Cumhuriyet Başsavcılıkları'na bildirimde bulunması gerekmektedir. Bunun için de Hazine ve Maliye Bakanlığı'nca ihlalin tespit edilmesi gerektiğinden ihlal yapıldığının tespitine ilişkin ihbarların ekinde söz konusu iddiaları destekleyici somut bilgi ve tevsik edici belgelerin (fatura, sözleşme örneği, fiyat teklifi vb.) yer alması gerekmektedir.

Hiçbir somut belgeye dayanmayan ihbarlar hakkında Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından işlem tesis edilememektedir.

4- Sonuç:

Günümüzde çağdaş ekonomik sistemlerde öngörülebilirlik ve istikrar son derece önem arz eden kavramlardır.

Tebliğ **yayınlandığı tarih olan 19.4.2022** tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir, piyasayı ve tüm ekonomik aktörler yayınlandığı ve yürürlüğe girdiği tarihte bilgi sahibi olmuşlardır.

Bu türden düzenlemelerin öncelikle taslak olarak yayınlanması, konuya taraf olan kişilerin görüş ve önerilerine başvurulması ve sonrasında düzenlemelerin yürürlüğe konulması yerinde olacaktır.

Burada ekonomik aktörler arasında en çok problem yaratacak olan husus döviz cinsinden düzenlenen sözleşmelere ait fatura bedellerinin ödenmesinde hangi kurun esas alınacağıdır.

Kanaatimizce gösterge niteliğindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası efektif satış kuru esas alınabilir, ancak bu da serbest piyasada döviz alıp kullanacak kişiler açısından alış-satış marjı arasındaki tutarın zararı olarak yansiyabilecektir.

Kaynak: Alomaliye.com